

37779

37779

Stev. 6.



L. 1906.

GOSPODARSKA NAVODILA.

izdaja in zalaga

030017423

c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

-◇ Cena 10 h. ◇

Rak na sadnem drevju.

Kakor vinska trta, tako ima tudi sadno drevje dandanes nebroj živalskih sovražnikov in raznih bolezni. Zato pa moramo s posebno pazljivostjo slediti vsaki novi bolezni, da se po možnosti že v kali zaduši. V ta namen se je v zadnjem času na Dunaju ustanovil poseben zavod, ki ima namen, natančno proučevati vsako tako bolezen ter čimprej iznajti pravo sredstvo proti njej. Ta zavod nosi naslov „c. kr. kmetijsko - bakteriološki zavod za varstvo rastlin na Dunaju, II/1, Trunnerstrasse 1“ in se z njim v zmislu člena II. drž. zakona z dne 2. oktobra 1865 občuje poštne prosto. Zavod da vsakemu, ki mu pošlje sumljivo bolezen na ogled, brezplačno vsakojaka pojasnila.

Rak na sadnem drevju pa ni nova, marveč prav stara, povsod bolj ali manj znana bolezen, zlasti kjer se goji največ jablanovih dreves.

Ker se je ta bolezen v zadnjih letih posebno v nekaterih krajih tako razširila, da preti nekatere jablanove sadovnjake popolnoma uničiti, in ker to bolezen večina naših sadjarjev nekako ravnodušno prezira, ker ne vé, da si more stem napraviti veliko škodo, smatram za potrebno, da to bolezen nekoliko natančneje opišem.



Podoba 1.

Kako se rak pojavlja. — Rak napada razna sadna drevesa, toda najbolj jablane. Raka razločujemo dvoje vrst, in sicer zunanjšega in notranjšega. Zunanji rak prične razjedati kožo in deblo od zunaj ter napravi neko črnkasto izdolbino (A B na pod. 1.). Iz nje se prične večkrat cediti neka smrdljiva tekočina. Notranji pa razjeda znotraj ter dela večje ali manjše zaprte izbuhnine ali bule na zunanjo stran (A B na pod. 2.).

Rak napada mlada in stara drevesa, in sicer se naseli na vseh drevesnih delih.

Vzroki te bolezni. — Najrajši se rak napravi tam, kjer se drgneta dve veji, ali če je bilo drevo drugače močno ranjeno, bodisi s kakim orodjem, z lesom, po krvavi uši itd., ali pa da je bilo ožgano, zapečeno, odnosno zmrzlo. Če se ranjeni deli počasi celijo, se med tem časom navadno tudi naseli rak. Nadaljni povzročitelji raka so: slaba, mokrotna, izpita, trda zemlja, tako da se drevo le počasi razvija, cepljenje močno rastočih vrst na prešibko rastoče divjake in nasprotno, torej nepravilen tok soka itd. Rak se tudi prenaša z drevesa na drevo z bolnimi, že napadenimi cepiči.

Ozdravljanje in odstranjevanje te bolezni. — Če nam je vzrok te bolezni znan, potem se da temu lahko in kmalu odpomoči. Slabo, odnosno močno rastoče vrste je podlogi primerno nad zdravim delom precepiti, pregoste veje odstraniti, preveliko vlago po možnosti odpeljati, slabo zemljo

okoli drevesa z boljšo nadomestiti ali z gnojenjem izboljšati. Začetne rane se kmalu zopet zacelijo, če se namažejo z nekoliko gorkim katranom ali karbolinejem, zlasti če se prej rana z nožem izreže, kar je vsekako priporočljivo. Poslednje delo se more seveda izvršiti le pri manjših, finih vrtnih drevesih, ker



Podoba 2.

drugače tako ravnanje povzroča prevelike stroške, pač pa se mazanje s karbolinejem hitro zvrši in je ceno. Kdor more, ravna dobro, če večje rane s cementom ali z malto zalije ter obveže.

Priporoča se nadalje puščanje soka. V tem slučaju se koža prereže podolgem 3 do 5 krat na okrog, in sicer kakih 20 cm pod in nad napadenim delom. Prav močno napadena drevesa je pa najbolje popolnoma odstraniti, zlasti če so pregosto posajena, ter vse sežgati, da se razširjanje po možnosti omeji.

Če je raku vzrok slaba zemlja, se taka drevesa, če so mlada, drugam, v boljšo zemljo in lego presade, dotični prostor pa z drugim, tej boleznι nepodvrženim drevjem zasadi.

To naj si zapomnijo posebno oni posestniki, ki imajo svoje sadovnjake ob rekah in cestah, kajti ondot se opaža največ rakavih dreves.

Fr. Gombač.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS



00000412782



